

ISSN:2821-1588		https://www.jadm.khadu.ir	
	Journal of Air Defense Management Volume 1, Issue 4 Winter 2023 P.P. 157-176		
Research Paper			
Developing a Good Governance Model based on Open Policy Aram Mohebiniya ¹ , Bahman Kargar Shahamat ² , Naser Seifollahi ³ , Saeed Baqer Salimi ⁴ 1. PhD Student in Public Administration, Astara Branch, Islamic Azad University, Astara, Iran. E-mail: Rammohebinia@yahoo.com 2. Assistant Prof., Department of Management and Accounting, Astara Branch, Islamic Azad University, Astara, Iran. E-mail: B.k.shahamat@gmail.com 3. Professor, Department of Business Administration, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran. E-mail: Naser_seifollahi@yahoo.com 4. Assistant Prof., Department of Public Administration, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran. E-mail: Baghersalimi@iaurasht.ac.ir			
Article Information		Abstract	
Accepted: 2022/11/30 Received: 2023/02/09		Background & Purpose: Good governance is an idea that was proposed due to the inefficiency of previous development mechanisms. The theory of good governance is defined by characteristics such as participation, transparency, accountability, effectiveness and efficiency, and the rule of law. the present research is discussed, the development of a good governance model based on open policymaking. Methodology: This research is based on mixed method. In the qualitative phase, using the purposeful sampling method and the opinions of 17 executive experts and academic experts, conceptual codes were identified and extracted, and they were organized into three levels of basic themes, organizing themes, and overarching themes using the theme analysis method. The statistical population of the quantitative part of the research included executive experts of the organization who were selected purposefully. The validity of the questionnaire was confirmed through convergent and divergent validity and its reliability was confirmed through Cronbach's alpha coefficient. The model structures were checked and confirmed with the help of SPSS and Lisrel software and through structural equation modeling. Findings: Analyzing the data of the qualitative section identified 129 basic themes, 22 organizing themes and 5 overarching themes including responsibility (management of the resource exploitation system, government efficiency, management and leadership, defining the role of the organization, agricultural productivity, performance evaluation), transparency (transparency in rules, transparency in statistics, transparency in goals and transparency in performance); Legalism (examination and definition of the patrol model, rationality in policy making, empowerment of the agricultural community, alignment of policies with upstream laws), participation (cooperation in agriculture, insurance guarantees, networking of stakeholders); Agricultural modernization (financial support, modernization of agricultural production, modernization of agricultural market, export platforms, management of production chain) led to good governance. Also, the analysis of quantitative part data with the help of structural equation modeling indicated the fit of the model. Conclusion: Good governance is a complex system of government decisions, rules and mechanisms that govern the behavior, activities and relationships of agents. Achieving organizational goals requires the use of a good governance structure whose dimensions and components are identified in the final model of the research.	
Keywords: <i>Good Governance, Open Policy, Thematic Analysis.</i>			
Corresponding Author: Bahman Kargar Shahamat Email: B.k.shahamat@gmail.com			
Citation: Mohebiniya, Aram; Kargar Shahamat, Bahman; Seifollahi, Naser and Baqer Salimi, Saeed. (2023). Developing a Good Governance Model Based on Open Policy. <i>Journal of Air Defense Management</i> , 1(4), 157-176.			

فصلنامه علمی مدیریت دفاع هوایی

دوره ۱، شماره ۴

اسفند ۱۴۰۱

صص ۱۵۷-۱۷۶

مقاله پژوهشی

تدوین الگوی حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست گذاری باز

آرام محبی نیا^۱، بهمن کارگر شهامت^۲، ناصر سیف الهی^۳، سعید باقرسلیمی^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران. رایانامه: Rammohebinia@yahoo.com

۲. استادیار، گروه مدیریت و حسابداری، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران. رایانامه: B.k.shahamat@gmail.com

۳. استاد، گروه مدیریت بازرگانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه: Naser_seifollahi@yahoo.com

۴. استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. رایانامه: Baghersalimi@iaurasht.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

زمینه و هدف: حکمرانی خوب ایده‌ای است که به دنبال ناکارآمدی سازوکارهای پیشین توسعه مطرح شد. نظریه حکمرانی خوب با ویژگی‌هایی مانند مشارکت، شفافیت، پاسخگویی، اثربخشی و کارایی و حاکمیت قانون تعریف می‌شود. پژوهش حاضر به تدوین الگوی حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز پرداخته است.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۹/۰۹

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۱۱/۲۰

روش‌شناسی: این پژوهش مبتنی بر روش آمیخته است. در مرحله کیفی با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند ۱۷ نفر از خبرگان اجرایی و دانشگاهی برای انجام مصاحبه انتخاب شدند. مفاهیمی استخراج شده، با روش تحلیل مضمون در سه سطح مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر سازماندهی شدند. جامعه آماری بخش کمی پژوهش شامل کارشناسان اجرایی سازمان بودند که به صورت هدفمند انتخاب شدند. روایی پرسشنامه از طریق روایی همگرا و واگرا و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ تأیید شد. سازه‌های مدل به کمک نرم افزار اس‌پی‌اس و لیزرل و از طریق مدلیابی معادلات ساختاری بررسی و تأیید شدند.

کلیدواژه‌ها:

حکمرانی خوب،
سیاست‌گذاری باز،
تحلیل مضمون.

یافته‌ها: تحلیل داده‌های بخش کیفی به شناسایی ۱۲۹ مضمون پایه، ۲۲ مضمون سازمان‌دهنده و ۵ مضمون فراگیر شامل مسئولیت‌پذیری (مدیریت نظام بهره‌برداری از منابع، کارآمدی دولت، مدیریت و رهبری، تعریف نقش سازمان، بهره‌وری کشاورزی، ارزیابی عملکرد)، شفافیت (شفافیت در قوانین، شفافیت در آمار، شفافیت در اهداف و شفافیت در عملکرد)، قانون‌گرایی (آمایش و تعریف آگهی گشت، عقلانیت در سیاست‌گذاری، توانمندسازی جامعه کشاورزی، همراستایی سیاست‌ها با قوانین بالادستی)، مشارکت (تعاون در کشاورزی، ضمانت‌های بیمه‌ای، شبکه‌سازی ذینفعان)، مدرنیزاسون کشاورزی (حمایت‌های مالی، مدرن‌سازی تولید محصولات کشاورزی، مدرن‌سازی بازار کشاورزی، بسترهای صادراتی، هدایت زنجیره تولید) برای حکمرانی خوب منجر شد. همچنین، تحلیل داده‌های بخش کمی به کمک مدلیابی معادلات ساختاری حاکی از برآزش مدل بود.

نتیجه‌گیری: حکمرانی خوب، به عنوان سیستم پیچیده‌ای از تصمیم‌های دولت، قواعد و مکانیسم‌هایی است که بر رفتار، فعالیت‌ها و روابط عوامل حاکم است. دستیابی به اهداف سازمانی نیازمند استفاده از نوعی ساختار حکمرانی خوب است که ابعاد و مولفه‌های آن در الگوی نهایی پژوهش شناسایی شده است.

نویسنده مسئول:

بهمن کارگر شهامت

ایمیل:

B.k.shahamat@gmail.com

استناد: محبی‌نیا، آرام؛ کارگر شهامت، بهمن؛ سیف‌الهی، ناصر و باقرسلیمی، سعید. (۱۴۰۳). تدوین الگوی حکمرانی خوب مبتنی بر

سیاست‌گذاری باز. فصلنامه مدیریت دفاع هوایی، ۱(۴)، ۱۵۷-۱۷۶.

مقدمه

در عصر حاضر، مسایل عمومی به طور فزاینده‌ای در حال پیچیده و تخصصی شدن هستند و فضای سیاست‌گذاری باید جهت نیل به حل مسایل عمومی دگرگون گردد (سالیفو و همکاران^۱، ۲۰۲۳). از دلایل روی آوردن به سیاست‌گذاری باز، نگرانی از پیامدهای منفی سیاست‌گذاری پشت درهای بسته بوده و در این رویکرد لمس سیاست‌ها توسط جامعه در مرحله تدوین اتفاق می‌افتد. سیاست‌گذاری باز در واقع یک نوآوری در سیاست‌گذاری است که از طریق باز کردن فرایند سیاست‌گذاری توان سیاست‌گذاران را افزایش داده و نیز لختی سیاست‌ها در اجرا را کم می‌نماید (منصورزاده و همکاران، ۱۳۹۶).

ارتباط دو طرفه بهره‌برداری از نظرات جامعه در سیاست‌گذاری و پیش آگاهی جامعه از فناوری‌های در راه به مزیت روش سیاست‌گذاری باز منجر می‌گردد (جیانگ و همکاران^۲، ۲۰۲۳). در این روش با توجه به اینکه شهروندان بهره‌برداران اصلی از خروجی سیاست‌های حکمرانی هستند لذا کند و کاو راجع به دیدگاه‌های مردم و جلب مشارکت و همراهی ایشان در نظام‌های سیاست‌گذاری جهت توسعه از ارکان موفقیت محسوب می‌گردد. می‌توان گفت باز کردن مرزهای سیاست‌گذاری رمز موفقیت سیاست‌ها است و خروجی آن سیاست‌های کارآمدتری خواهد بود. این باز بودن هم در سیاست‌های کلان و هم سیاست‌های خرد می‌تواند مصداق داشته باشد. مبحث سیاست‌گذاری باز در واقع یک نوآوری در سیاست‌گذاری است که از طریق باز کردن فرایند سیاست‌گذاری توان سیاست‌گذاری را افزایش داده و نیز چالش سیاست‌ها در اجرا را کم می‌کند (منشا^۳، ۲۰۲۳). سیاست‌گذاری داده باز حاکمیتی به تصمیم‌گیری در زندگی روزمره عموم مردم کمک شایانی می‌کند. از نظر اقتصادی نیز داده باز بسیار حائز اهمیت است. رویکرد سیاست‌گذاری باز بر مبنای مفهوم شبکه‌سازی سعی در ایجاد ارتباطات تعاملی بین سیاست‌گذاری و جامعه هدف و بازیگران برای تبادلات ایده و پیشنهاد و نظرات است.

بخش کشاورزی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصاد کشور است که به دلیل عوامل تولید بسیاری که در آن حضور دارند، همواره افزایش بهره‌وری عوامل تولید در آن مورد بحث و بررسی قرار گرفته است، به طوری که مطالعه‌ها در مورد تأثیر عوامل مؤثر و موجود از جمله سرمایه‌گذاری کل، تحقیق و توسعه و زیرساخت‌های مربوط به آب و خاک بر میزان بهره‌وری

¹. Salifu et al

². Jiang et al

³. Mensah

کل عوامل تولید این بخش بررسی شده است (خاکسارآستانه و کرباسی، ۱۳۸۴). امروزه، شیوه‌های کشاورزی بخش مهمی از تامین تقاضای فزاینده جهانی برای غذا است. برخلاف سیاست‌های دولت که به طور کامل بر تضمین عرضه پایدار غذا متمرکز شده‌اند، در سرتاسر جهان این درک رو به رشد وجود دارد که برای حفظ منابع طبیعی، احیای اکوسیستم‌ها و ترویج شیوه‌های کشاورزی پایدار و فناوری‌های مقرون‌به‌صرفه برای برآوردن نیازهای جامعه به سیاست‌ها و شیوه‌های حکمرانی جدید نیاز است. تدوین این سیاست‌ها باید به گونه‌ای باشد که ضمن حفظ و ارتقای امنیت غذایی، به پایداری بیشتر محیط‌زیست کشاورزی منجر شود و ایجاد یک نظام یکپارچه برای مدیریت و سیاست‌گذاری در حوزه سیاست‌های صنایع کشاورزی مورد نیاز است.

اهمیت این پژوهش در مقایسه با سایر پژوهش‌ها آن است که اگر چه مطالعاتی در زمینه حکمرانی کشاورزی و سیاست‌گذاری کشاورزی توسط پژوهشگران مختلف صورت گرفته است، اما تاکنون مطالعه‌ای جامع در زمینه حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز در صنایع کشاورزی صورت نگرفته است و از این جهت می‌توان اذعان داشت که پژوهش حاضر می‌تواند شکاف مطالعاتی در رابطه با موضوع حاضر را مدنظر قرار دهد. بنابراین، در این پژوهش به این سوال پرداخته می‌شود که الگوی حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز چگونه است؟.

پیشینه پژوهش

کشاورزی یکی از امیدوارکننده‌ترین ابزارها برای کاهش فقر و تامین معیشت محلی است. یکی از شرایط حیاتی مورد نیاز بخش کشاورزی این است که اطمینان حاصل شود که ساختارهای حکمرانی خوب و سیاست‌های مرتبط در همه سطوح وجود دارد. مطالعات نشان داده است که اقتصادهای مبتنی بر کشاورزی در سراسر جهان بیشتر در کشورهای در حال توسعه و کشورهای دارای اقتصاد در حال گذار یافت می‌شود (لیو و همکاران^۱، ۲۰۲۳). از این رو، در سال‌های اخیر، حکمرانی تبدیل به موضوعی مهم در مدیریت بخش دولتی و عمومی شده است و این مسئله به واسطه نقش مهمی است که حکمرانی در تعیین سلامت اجتماع ایفا می‌کند. الگوی حکمرانی با ویژگی‌های پاسخگویی، شفافیت و حق اظهارنظر سبب شکل‌گیری دولتی کارآمد و شفاف خواهد شد (لی و همکاران^۲، ۲۰۲۲). دولت شفاف،

^۱. Liu et al

^۲. Lee et al

کارآمد و درستکار مبتنی بر شایسته‌سالاری و قوانین و مقررات ساده و روشن است. حاکمیت قانون به گونه‌ای منصفانه اعمال می‌شود. سیاست و چارچوب‌های قانونی در تصرف گروه‌های ذی‌نفوذ نیست، جامعه مدنی و رسانه‌های گروهی صدای مستقلی دارند که پاسخگویی دولتی را ارتقا می‌دهد (آرایی و همکاران، ۱۳۹۶).

سیاست‌گذاری، فرایندی سیاسی، پویا و پیچیده است (باس و همکاران^۱، ۲۰۱۲). تلاش برای تعریف سیاست به عنوان مفهومی که نه خاص و نه یک پدیده واقعی است، چالش‌برانگیز می‌باشد (دشمنگیر و رواقی، ۱۳۹۴). با توجه به دگرگونی ماهیت مسایل عمومی نیاز به تحول در روش سیاست‌گذاری ضروری به نظر می‌رسد. سیاست‌گذاری کور یا سیاست‌گذاری پشت درهای بسته دیگر جوابگوی شرایط کنونی نبوده و نگرانی از پیامدهای آن‌ها به ارائه رویکردها و سبک‌های جدید در مبحث سیاست‌گذاری منجر شده که یکی از این رویکردها سیاست‌گذاری باز است (قلی‌پور و همکاران، ۱۳۹۸). سیاست‌گذاری و تحقق پارادایم داده باز حاکمیتی، علاوه بر توسعه و افزایش توان فناوری کشور، در افزایش مشارکت فعال، همه‌جانبه و موثر مردم و نخبگان و ارتقای سرمایه و اعتماد اجتماعی به حاکمیت تأثیر گسترده‌ای داشته (عبدالحسین‌زاده و همکاران، ۱۳۹۶) و باعث تعامل بهتر و دولت و جامعه و به نوعی تحول در سیاست‌گذاری می‌گردد (جانسن و همکاران^۲، ۲۰۱۲). همچنین سیاست‌گذاری باز ماحصل دولت باز است باز بودن در این مبحث به دو منظور استفاده شده است یکی شفافیت در سیاست‌گذاری و دیگری مشارکت دادن جامعه در سیاست‌گذاری (میجر و همکاران^۳، ۲۰۱۲).

مبتنی بر پژوهش اوبالدی^۴ (۲۰۱۳) برخی از مهم‌ترین ارزش‌هایی که داده حکومتی باز ایجاد می‌کند، شامل موارد زیر است؛ ارتقا مسئولیت‌پذیری، شفافیت، پاسخگویی و کنترل دموکراتیک دولت، ترویج و بسترسازی خودتوانمندسازی و مشارکت اجتماعی شهروندان، ساخت نسل آینده خادمان عمومی توانمند، ترویج نوآوری، اثربخشی و کارایی در خدمات دولتی و خلق ارزش برای اقتصادی گسترده‌تر (اوبالدی، ۲۰۱۳). همچنین از مهم‌ترین فواید داده باز عبارت‌اند از: سهولت ارائه خدمات، ایجاد فرصت‌های اقتصادی، بهبود امنیت عمومی، ترغیب نوآوری و کاهش فقر (بانک جهانی^۵، ۲۰۱۶). با این وجود داده حکومتی باز نیز، همانند هر پدیده دیگر، خالی از خطر یا آسیب نیست. بنابراین، شایسته است تا به ویژه در

^۱. Buse et al

^۲. Janssen et al

^۳. Meijer et al

^۴. Ubaldi

^۵. WB (World Bank)

مقام سیاست‌گذاری آن موارد شناسایی و در مدیریت آن‌ها به خوبی تدبیر شود (چاترجی^۱، ۲۰۲۳). سیاست‌گذاری داده باز مجموعه اقداماتی است که دولت و حکومت باید انجام دهد تا با رعایت محرمانگی دسترسی به داده‌ها و اطلاعات سیاستی برای مردم فراهم گردد و مردم و نخبگان در فرایند سیاست‌گذاری مشارکت داشته باشند. سیاست‌گذاری داده باز شامل مراحل مختلف چرخه سیاست‌گذاری از جمله تعریف مسئله، تدوین سیاست، تصمیم‌گیری، اجرای سیاست، و ارزشیابی سیاست می‌شود. طی همه این مراحل برای این است که شهروندان به داده‌های حاکمیتی دسترسی داشته باشند تا مشارکت مردم در فرایند سیاست‌گذاری محقق شود (زودرویک و همکاران^۲، ۲۰۱۴).

حکمرانی در کشور ما با مشکلات و چالش‌های زیربنایی فراوانی مواجه است. از مهم‌ترین این چالش‌ها، ارتباط فکری و اجرایی اندک حکومت و مردم (به ویژه نخبگان) است؛ مسئله‌ای که به نوبه خود در کاهش روزافزون اعتماد میان حکومت و مردم و افزایش فاصله میان این دو رکن اساسی نقش مهمی دارد. از سوی دیگر ضعف‌های اساسی و مهمی نظیر وجود قوانین ضعیف، متعارض و ناکارآمد و نیز نحیف بودن درِیچه‌های مشارکت فکری و اجرایی مردم در امور گوناگون حکومتی در فرآیندهای قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری ملی وجود دارد. موارد فوق ضرورت بهسازی در سبک حکمرانی و سیاست‌گذاری را نمایان می‌کند (تسلیمی و همکاران، ۱۳۹۶). نظام اداری ابزار کار مدیریت دولتی است که دیدگاه‌ها و رویکردهای علمی مدیریت دولتی را در سطح عملیاتی محقق کرده و با استفاده از سازوکارهای فنی تلاش می‌کند تا به تأمین انتظارات جامعه و مردم بپردازد. دولت‌ها به منظور مقابله با بحران‌ها و چالش‌هایی که با آن مواجه می‌باشند، در ابتدا به نظام اداری کارآمد نیاز خواهند داشت تا بتوانند جامعه را در تحقق اهداف و پاسخگویی سریع به این تغییرات و همچنین انجام اصلاحات لازم در اداره امور یاری رسانند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۷).

بدین ترتیب، قرن بیست و یکم توسط تغییرات آب و هوایی و تهدیدات زیست محیطی، افزایش جمعیت کشورها به منظور تامین امنیت غذایی، سیستم‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی همه کشورها را تحت فشار قرار داده است. در حالی که هیچ راه حل واحدی وجود ندارد که مناسب همه کشورها یا مناطق باشد. از طرفی با توجه به اهمیت بخش کشاورزی در تولید، اشتغال و ایجاد امنیت غذایی، کشورهای مختلف جهان، اعم از توسعه‌یافته یا در

¹. Chatterjee

². Zuiderwijk

حال توسعه، به روش‌های گوناگون در قالب تأمین و توزیع نهاده‌ها، خرید تضمینی، تنظیم بازار، اعطای یارانه، تشویق سرمایه‌گذاری و دیگر زمینه‌های مرتبط، این بخش را حمایت می‌کنند. لذا سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان این بخش باید با در نظر گرفتن این ویژگی‌ها و شرایط و عوارض پیش‌روی از ابزار مناسب بهره‌گیری کنند.

پیشینه تجربی

شیخ پور و ناصر (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان طراحی شاخص اندازه‌گیری کیفیت مدیریت منابع طبیعی بر اساس رویکرد حکمرانی خوب در بخش دولتی انجام دادند. در این مطالعه کیفی برای تحلیل داده‌ها که از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته گردآوری شده بود، از روش تحلیل محتوا بهره گرفته شده است. نتایج تحقیق حاکی از شناسایی ۲۷ شاخص در قالب ۱۶ مولفه و ۶ بعد (مشارکت ذینفعان، اهداف روشن، تحلیل و توازن منابع، مدیریت تطبیق‌پذیر، نظارت، آستانه و حد توسعه و رعایت منطقه بندی) بوده است.

صالحی (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان بررسی و تبیین شاخص‌های تحقق حکمرانی خوب در راستای توسعه یافتگی انجام داد. این تحقیق از جنبه هدف، در زمره تحقیقات توسعه‌ای و کاربردی بود و روش انجام آن توصیفی-تحلیلی بود. با توجه به ماهیت و نوع موضوع مورد مطالعه، گردآوری اطلاعات بر مبنای روش کتابخانه‌ای و اسنادی انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد ارتباط مستقیمی بین پیاده‌سازی حکمرانی خوب و تحقق توسعه یافتگی وجود دارد. قهرمانی افشار و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان حکمرانی الکترونیک خوب و نظریه دولت باز: رویکرد حقوقی انجام دادند. حکمرانی الکترونیک در ظرفیت نهادی خود، بسترهای دموکراسی سیاسی و مشارکت مستقیم شهروندان در تصمیم‌گیری‌های سیاسی را فراهم می‌آورد و نوید بخش تعالی دولت-ملت به حکومت الکترونیک-شهروند الکترونیک است. باز بودن دولت و حکومت بر روی اقتصاد و مردم، به مثابه تبلوری از حکمرانی الکترونیک خوب به شفافیت اقدامات دولت، در دسترس بودن خدمات و دادگان دولت و پاسخگو بودن دولت در برابر ایده‌ها و تقاضاها اشاره دارد. در این راستا این تحقیق با روشی تحلیلی-تجویزی و با استفاده از مطالعه کتابخانه‌ای به دنبال پاسخ این پرسش است که نقش حکمرانی و دولت الکترونیک در تحقق دولت باز چیست. نتیجه این تحقیق مشخص کرد که حکمرانی الکترونیک علاوه بر تحقق شفافیت، پاسخگویی، ارائه خدمات و کارایی بیشتر و سریع‌تر و با کیفیت بالاتر در دولت، سطح مشارکت آگاهانه تر و هوشمندانه‌تر افراد را

نیز بالاتر می‌برد.

تانگ و همکاران^۱ (۲۰۲۳) پژوهشی با عنوان مکانیسم حکمرانی کیفیت و ایمنی محصولات کشاورزی وارداتی در چین بر اساس نظریه پایه انجام دادند، این پژوهش نظریه پایه را برای استخراج یک مدل نظری از مکانیسم حکمرانی کیفیت و ایمنی محصولات کشاورزی وارداتی از منظر موضوعات مختلف درگیر در حاکمیت اتخاذ می‌کند و از مدل‌سازی معادلات ساختاری برای تأیید تجربی فرضیه استفاده می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که مقررات دولتی تأثیر مثبتی بر کیفیت و ایمنی محصولات کشاورزی وارداتی دارد. مقررات واردکننده و نظارت بر مصرف‌کننده می‌تواند به طور غیر مستقیم بر کیفیت و ایمنی محصولات کشاورزی وارداتی از طریق مقررات دولتی تأثیر بگذارد. نظارت بر مصرف‌کننده به طور مثبت بر سطح مقررات واردکننده و دولت تأثیر می‌گذارد و به طور غیرمستقیم بر کیفیت و ایمنی محصولات کشاورزی وارداتی از طریق نظارت فعال دولت و واردکنندگان تأثیر می‌گذارد. بنابراین، دولت، واردکنندگان و مصرف‌کنندگان سه طرفی هستند که باید مسیرهای حکمرانی مربوطه خود را بهینه کنند و کیفیت و ایمنی محصولات کشاورزی وارداتی را از طریق حکمرانی مشارکتی افزایش دهند.

هازار^۲ (۲۰۲۳)، تحقیقی با عنوان نقش نهاد و حکمرانی خوب برای توسعه اقتصادی انجام دادند. این مقاله یک بررسی انتقادی از تحقیقات تطبیقی سریع در حال رشد در مورد نهاد و عملکرد اقتصادی، با تأکید بر پیامدهای تحلیلی و سیاستی آن ارائه می‌کند. در این مقاله سعی شده است برخی از شکاف‌های مفهومی اقتصاد سیاسی رشد و فعالیت‌های نهادی شناسایی شود. با انجام این کار، مفروضات کلیدی را نیز ارزیابی می‌کند که رویکرد حکمرانی خوب به طور فزاینده‌ای در توسعه را تشکیل می‌دهند. هم مسائل تحلیلی و هم مسائل سیاسی مورد بحث قرار می‌گیرد. این مقاله ادعا می‌کند که پژوهش‌های آینده در این زمینه باید مبتنی بر تمایز مفهومی دقیق‌تر بین قواعد بازی، و بین امور سیاسی و نهادی نهفته در مفهوم حکمرانی باشد. همچنین بر اهمیت جدی گرفتن ماهیت درون‌زا و توزیعی نهادها و حرکت فراتر از رویکرد محدود حقوق مالکیت به حکومت و توسعه تأکید می‌کند. این مقاله با ارائه برخی بینش‌ها در مورد کانال‌های سیاسی که از طریق آن‌ها بر عملکرد اقتصادی تأثیر می‌گذارد و به دنبال کمک به تثبیت یک برنامه تحقیقاتی مبتنی بر نظریه، مبتنی بر تجربی و مرتبط با سیاست در زمینه بنیان‌های سیاسی و نهادی رشد و شکوفایی است.

¹. Tong et al

². Hazar

پلانیاس و همکاران^۱ (۲۰۲۲) پژوهشی با عنوان شکل‌گیری حکمرانی کشاورزی: تعامل بین دولت و جامعه مدنی در کشاورزی اروپا انجام دادند، نقش دولت در حکمرانی و سیاست کشاورزی توجه بسیاری از مورخان و سایر محققان را به خود جلب کرده است. در روابط آنها، دولت و کشاورزی بیشتر به عنوان دو بازیگر مستقل و مجزا دیده می‌شوند. اولی شریک فعال، دومی شریک خواستار. این رابطه یک تعامل پویا و چند لایه بین دولت و جامعه مدنی کشاورزی است که در طول زمان تکامل یافته است. در این مقاله بر رابطه بین دولت و کشاورزی در اروپا در دوره تقریباً از ۱۸۷۰ تا ۱۹۴۰ تمرکز شده است. در طول این سال‌ها، نتیجه دگردیسی از بسیج دهقانان و نفوذ فزاینده سازمان‌های کشاورزی به شکلی از خودگردانی یا هم‌دولتی بخش کشاورزی در سطح ملی بود.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر دارای رویکرد آمیخته بوده و از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش انجام آن و نحوه گردآوری داده‌ها پژوهشی توصیفی - اکتشافی است. بدین ترتیب ابتدا برای تدوین الگوی حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز از روش کیفی و برای اعتبارسنجی یافته‌های بخش کیفی از روش کمی معادلات ساختاری استفاده شد. در این پژوهش، محقق به گردآوری و تحلیل داده‌های کیفی اولویت می‌دهد و در مرحله تفسیر، یافته‌های کیفی و نتایج کمی را با یکدیگر تلفیق می‌کند. برای احصاء بهتر الگوی حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز از ۱۷ نفر از مدیران جهاد کشاورزی، مدیران شرکت‌های تعاونی کشاورزی، همچنین صاحب‌نظران آکادمیک مصاحبه به عمل آمد که نسبت به موضوع حکمرانی خوب اطلاعات و آگاهی مناسبی داشتند. برای محاسبه پایایی در بخش کیفی پژوهش از روش پایایی بازآزمون (۹۲ درصد) استفاده گردید. با توجه به اینکه پایایی بیشتر از ۶۰ درصد بود، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید می‌شود. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در بخش کیفی از روش تحلیل مضمون استفاده شد. جامعه آماری تحقیق حاضر در بخش کمی شامل کارشناسان سازمان جهاد کشاورزی، شرکت‌های تولید محصولات کشاورزی و خبرگان دانشگاهی بود که به صورت هدفمند انتخاب شدند و بر این اساس، تعداد ۳۰۰ پرسشنامه توزیع شد که پس از پیگیری‌های لازم ۲۹۰ پرسشنامه عودت داشته شد. جهت بررسی روایی ابزار بخش کمی از روایی محتوا استفاده شد. همچنین، به منظور بررسی پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. جدول زیر نشان‌دهنده پایایی پرسشنامه به تفکیک هر

^۱ . Planas et al

یک از ابعاد اصلی است.

جدول ۱: مقدار ضریب آلفای کرونباخ

ابعاد اصلی	تعداد سؤالات	ضریب آلفای کرونباخ
کل سؤالات	۱۲۹	۰/۹۲۸
مسئولیت پذیری	۳۱	۰/۸۹۴
شفافیت	۱۸	۰/۸۰۱
قانون گرایی	۲۲	۰/۸۲۲
مشارکت	۲۰	۰/۷۹۴
مدرانیزسون کشاورزی	۳۸	۰/۹۱۱

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کمی تحقیق از مدل‌سازی معادلات ساختاری جهت آزمون الگوی مفهومی پژوهش استفاده گردید. در ادامه یافته‌های پژوهش در دو بخش کیفی و کمی ارائه شده است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش به منظور بسط و توسعه اولیه پژوهش، داده‌ها و اطلاعات جمع‌آوری شده از مصاحبه با افراد خبره، صاحب‌نظر و مدیران مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است و برای استخراج مفاهیم از میان حجم انبوه اطلاعاتی که در طول مصاحبه به دست می‌آید، عمل کدگذاری انجام می‌گیرد. بدین ترتیب که پس از کدگذاری اولیه مصاحبه‌ها، ۱۳۷ کد اولیه شناسایی گردید که پس از حذف مفاهیم تکراری و هم مفهوم، مفاهیم اولیه به ۱۲۹ مضمون پایه تعدیل گردید. این تعداد با نظر پژوهشگران در ۲۲ مضمون سازمان دهنده و ۵ مضمون فراگیر مطابق جدول ۲ دسته‌بندی گردیدند.

جدول ۲: چارچوب مفهومی تحقیق مسئولیت پذیری در حکمرانی خوب

مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
مسئولیت پذیری	مدیریت نظام بهره برداری از منابع	- تعریف نظام‌های مدرن مرتعداری - تعریف قواعد بهره‌برداری گلخانه‌ای، تولید ماهی، زراعت چوب - تعریف نظام بهره برداری در کشاورزی (مانند اجاره‌داری) - حل مسائل مربوط به نهاده‌های کشاورزی - اهمیت فزاینده منابع پایه کشاورزی و توجه به منابع آب و خاک. - تامین منابع پایه برای جامعه
	کارآمدی دولت	- مشروعیت قوانین و مقررات تصویب شده در خصوص کشاورزی - پاسخگویی مسئولان در قبال مقررات مصوب - تعریف نقش ذینفعان و مقامات دولتی

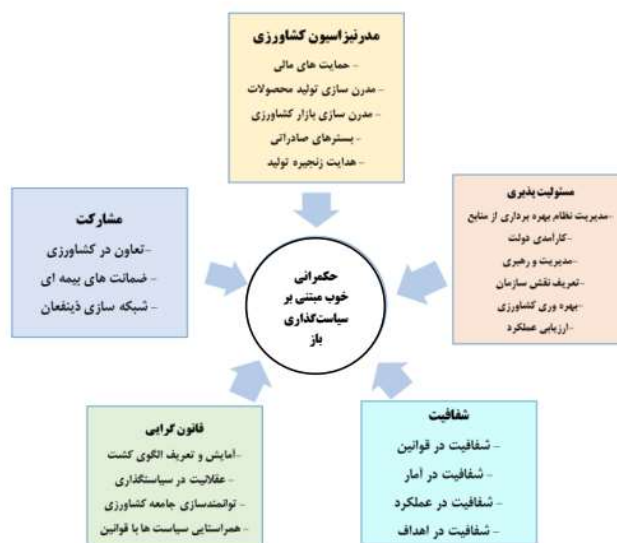
مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
		- مسئولیت پذیری بازیگران برای تصمیم گیری منصفانه
	مدیریت و رهبری	- توجه به ثبات مدیریتی - اقتدار مدیریتی در اجرای سیاست های کشاورزی - رویکرد جامع نگری و ارتباط با اجزای سیستم ها - تشکیل و تقویت شرکت های تعاونی کشاورزی - تقویت و عمق بخشی به سازمان های کشاورزی
	تعریف نقش سازمان	- تعریف یک دستگاه متولی و مسئول برای امنیت غذایی - تعریف یک نهاد جامع و مسئول در بخش کشاورزی - مسئولیت پذیری نهادهای بوروکراسی در کشاورزی - پاسخگو بودن دولت نسبت به سازمان های دولتی - رفع موانع بوروکراتیک در سازمان های دولتی - تعریف نهاد تنظیم گری در وزارت کشاورزی
	بهره وری کشاورزی	- تعریف شاخص های اثربخشی کشاورزی - تعریف شاخص های کارایی بخش کشاورزی - به اشتراک گذاشتن دانش علمی بین المللی
	ارزیابی عملکرد	- نظارت مستمر - ارزشیابی مستمر - عملکرد سازمان - تعریف شاخص های پاسخگویی، - بستر سازی برای اشاعه فرهنگ قانون مداری - نظارت دقیق بر اجرای طرح های کشاورزی - تقویت دستگاه های نظارتی
شفافیت	شفافیت در قوانین	- حفظ حقوق افراد مختلف در زمان تدوین قوانین - عادلانه و بیطرفانه بودن قوانین تدوین شده - دسترسی منصفانه و عادلانه فرایندهای تصمیم گیر - انصاف و عدالت در تصمیم گیری - تعریف شفاف اهداف و استراتژی های بخش کشاورزی
	شفافیت در آمار	- حذف قوانین منسوخ - دسترسی فیزیکی و اقتصادی آحاد جامعه - شفافیت در ارائه آمار و اطلاعات مربوط به کشاورزی - شفافیت در اهداف کشاورزی و غذایی کشور - ایجاد پایگاه داده اطلاعاتی و آمار - تعریف روشن اهداف استراتژیک کشاورزی
	شفافیت در اهداف	- توجه به الگوی مصرف مردم، - یکپارچه دیدن بخش غذا و کشاورزی - مدیریت الگوی مصرف مردم و جامعه

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
	امنیت غذایی	- پایداری در تامین امنیت غذایی - پایداری سیستم تولید غذا و عدم لطمه به محیط زیست - موجود و فراهم بودن غذا - حضور نهادهای قوی و اقتصادی در ذخیره سازی استراتژیک کشاورزی
	آمایش و تعریف الگوی گشت	- تعادل بین گونه‌ها و حجم برداشت و تامین غذا در بلندمدت - تعریف و آمایش تولید محصولات کشاورزی - طراحی الگوی کشت در ایران - تدوین چارچوب فعال و پاسخگو در زمینه مدیریت پایدار زمین
	عقلانیت در سیاست‌گذاری	- سیاست‌گذاری هوشمندانه و یکپارچه در کشاورزی - سیاست‌گذاری هماهنگ و خردمندانه - سیاست‌گذاری هوشمندانه در سطح مسائل خرد کشاورزی - شناخت صحیح و سیاست‌گذاری بین‌المللی و دولتی - استفاده از بازیگران غیردولتی در تدوین مقررات - تدوین راهنمای عمل برای کشاورزی پایدار
قانون‌گرایی	توانمندسازی جامعه کشاورزی	- آموزش عمومی در زمینه کشاورزی - آموزش مقدماتی در زمینه محیط زیست - آموزش و مشاوره با کشاورزان توسط کارشناسان کشاورزی - افزایش مدارس روستایی با تاکید بر آموزش کشاورزی - آگاه‌سازی عمومی در زمینه کشاورزی با همکاری آموزش و پرورش - برگزاری جلسات آگاه‌ساز و بازدیدهای میدانی جهت آموزش کشاورزی - آموزش‌های زیست‌محیطی و تاکید بر محرک‌های کلیدی
	همراستایی سیاست‌ها با قوانین بالادستی	- توجه به حکمرانی خوب و سیاست‌گذاری هوشمندانه در بخش کشاورزی - حاکمیت قانون - برنامه‌ریزی و تدوین سیاست‌های جامع و فرابخشی. - توجه به احکام بالادستی (همانند برنامه‌های توسعه کشور) - هم سوئی اقدامات اجرائی با قوانین برنامه‌های توسعه کشور
مشارکت	تعاون در کشاورزی	- مشارکت ذینفعان کشاورزی - مشارکت و فعالیت سازمان‌های مردم نهاد در حفاظت از منابع طبیعی - مشارکت فعال کشاورزان در مدیریت (از تصمیم‌گیری تا اجرای سیاست‌ها). - مشارکت مردم در حفظ منابع کشاورزی - همکاری و هماهنگی مناسب بین سیاست‌گذاران و تولید کنندگان محصولات کشاورزی - مشارکت انجام‌های صنفی و کارگری - مشارکت نهادهای مردمی - مشارکت تعاونی‌های تولیدی و توزیعی در فرایند تصمیم‌گیری‌های کشاورزی - افزایش مشارکت انجمن‌ها و سازمان‌های صنفی مردم نهاد

مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
مدرانیزسون کشاورزی	ضمانت‌های بیمه‌ای	- بیمه عمر کشاورزان، - پوشش بیمه‌ای سازه‌های کشاورزی - بیمه باراندازهای مدرن - بهبود نظام بیمه و تامین اجتماعی کشاورزان - نظام تامین اجتماعی بهره برداران کشاورزی - امنیت مناسب روابط کارگری و کارفرمایی
	شبکه‌سازی ذینفعان	- توجه به عملکرد دستگاه‌های دولتی، عملکرد بخش خصوصی و تعاونی‌ها - استفاده موثر از متخصصین بخش‌های خصوصی در تهیه، - تصویب و اجرای طرح‌های کشاورزی - تجدید نظر بر پایه شاخص‌های حکمرانی خوب - هماهنگی و سازمان میان اجزای کشاورزی
	حمایت مالی	- حمایت و ایجاد ساختارهای مناسب برای سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی - توجه به ابزارهای نوین مالی - ارائه اوراق مشارکت با نرخ تنزیل ثابت و غیر ثابت - مسابقات و مزارعه - تحریک انگیزه‌های سرمایه‌گذاری در کسب و کار کشاورزی - اعطای اعتبار به کشاورزان - تعریف برنامه اقتصادی سازمان یافته - اطمینان از فضای باثبات سیاسی - درک هنجارهای تعیین شده در اهداف سیاسی - ایجاد صندوق‌های حمایتی کشاورزی - تقویت مالی و ساختاری اتحادیه‌های کشاورزی
	مدرن سازی تولید محصولات کشاورزی	- بهبود تکنولوژی تولید - صنعتی کردن کشاورزی، - توجه به کشاورزی هوشمند - ورود تکنولوژی و فرهنگ جدید به کشاورزی - تاسیس شرکت‌های ارائه دهنده فناوری کشاورزی (مانند تولید ویتامین‌ها، ریزمغذی‌ها، سموم، کود و ...). - ظرفیت سازی علمی از طریق جوامع و شبکه‌ها و تبادل دانش
مدرن سازی بازار کشاورزی	مدرن سازی	- حضور در بورس‌های کالایی ملی و بین‌المللی - توجه به امنیت سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی - تحریک انگیزه سرمایه‌گذاری و نوآوری کشاورزی - تعریف مشوق‌های مالیاتی
	بسترهای صادراتی	- تعریف زنجیره‌های سرد - ایجاد کریدورهای تجاری - ایجاد کارگو هوایی - ایجاد و بهسازی حمل و نقل ترانزیتی و ترانشیتی - ایجاد حوزه‌های ترانزیتی محصولات کشاورزی

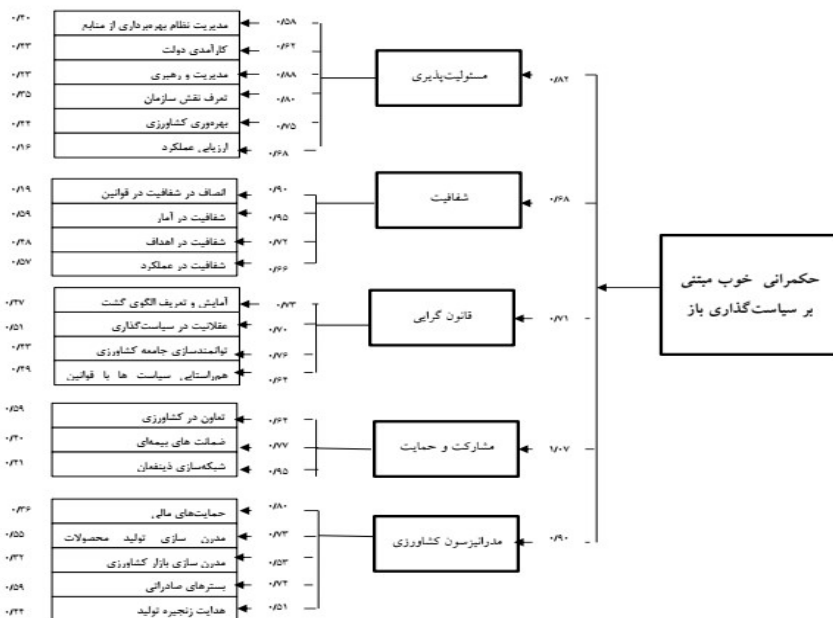
مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
		- استاندارسازی نظام انبارداری و سیلویی ذخایر کشاورزی - احداث پایانه‌های صادراتی در مبادی مرزی توسط شرکت‌های صادرات کشاورزی - برندسازی تولیدات کشاورزی در جهت صادرات
	هدایت زنجیره تولید	- تفکیک بخش‌های کشاورزی به سنتی، درحال گذار و مدرن - تعریف علمی و قابل ارزیابی اهداف کشاورزی - ایجاد تعادل بین شخصت‌های حقیقی و حقوقی تولید - تعریف زنجیره تولید کشاورزی در ایران، - حمایت از حقوق مالکیت مادی و معنوی تولیدکنندگان کشاورزی - برنامه‌ریزی برای تولید کشت فراسرزمینی - هدایت تولیدات خانوادگی به سمت شخصت‌های حقوقی - ایجاد تعادل بین تولید خرده پای و تولید بزرگ مالکی - تدوین نقشه راه اقتصاد دریا محور در تولید انواع جلبک‌ها و پروتئین‌ها برای خوراک دام و طیور و آبزیان

پس از شناسایی مضامین نهایی از طریق مصاحبه با خبرگان و احصاء مضامین به روش تحلیل مضمون و اعتباریابی آن، الگوی مفهومی حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری در قالب شکل ۱ ارائه گردید.

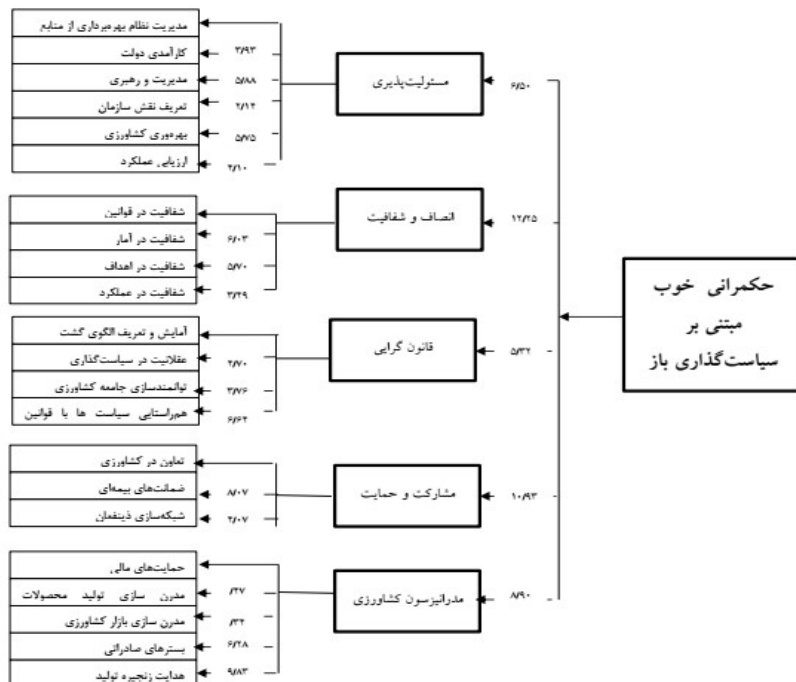

شکل ۱۰. الگوی نهایی حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز

همان گونه که پیشتر نیز بیان شد برای اعتبارسنجی الگوی مفهومی تحقیق از مدل معادلات ساختاری و نرم افزار لیزرل استفاده شد. براساس خروجی های نرم افزار شکل ۲ نتایج تحلیل عاملی تاییدی مدل مفهومی تحقیق را در حالت ضرایب استاندارد و شکل ۳ در حالت اعداد معناداری نشان می دهد.

شکل ۲. تحلیل عاملی تأییدی الگوی تحقیق در حالت ضرایب استاندارد

شکل ۳. تحلیل عاملی تأییدی الگوی تحقیق در حالت اعداد معناداری

قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از $0/3$ باشد رابطه

ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌شود. بار عاملی بین $0/3$ تا $0/6$ قابل قبول است و اگر بزرگ‌تر از $0/6$ باشد خیلی مطلوب است. مقادیر ضرایب استاندارد در شکل ۲ نشان می‌دهد که تمامی بارهای عاملی شاخص‌های مدل، مطلوب است. جهت بررسی معنادار بودن رابطه بین متغیرها از آماره آزمون تی استفاده می‌شود. چون معناداری در سطح خطای $0/05$ بررسی می‌شود بنابراین اگر میزان ضرایب مشاهده شده (با توجه به حجم نمونه) با آزمون تی از $1/96$ کوچک‌تر محاسبه شود، رابطه معنادار نخواهد بود. از آنجا که برای معنی‌دار بودن یک رابطه، قدر مطلق مقدار ضریب معناداری، باید بالاتر از $1/96$ باشد، لذا با توجه به مقادیر مشاهده شده در شکل ۳، می‌توان نتیجه گرفت که روابط بین متغیرها معنی‌دار است.

جدول شماره ۳ شاخص‌های نیکویی برازش مدل حاصل از تحلیل عامل تأییدی را که حاکی از خوبی برازش مدل با داده‌های مشاهده شده است، نشان می‌دهد. به عبارت دیگر مدل حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز با پنج مضمون فراگیر و بیست و دو مضمون سازمان دهنده، در این تحقیق با داده‌ها مطابقت دارد.

جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش مدل حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز

مجدور خی دو	درجه آزادی	معناداری	ریشه خطای میانگین مجزورات تقریب	شاخص نیکویی برازش
۷۹۲/۶۴	۳۲۴	۰/۰۰۰	۰/۰۴۸	۰/۹۲

مهم‌ترین آماره برازش آماره مجذور خی است. این آماره میزان تفاوت ماتریس مشاهده شده و برآورد شده را اندازه می‌گیرد. مقدار کمتر از $0/05$ برای شاخص ریشه خطای میانگین مجزورات تقریب، و مقادیر بالاتر از $0/9$ برای شاخص نیکویی برازش و شاخص تعدیل شده نیکویی برازش، به عنوان ملاک‌های انطباق مدل با داده‌های مشاهده شده در نظر گرفته می‌شود. با توجه به مقادیر شاخص‌های سنجش برازش مدل (جدول ۳) برازش مدل حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز با پنج مضمون فراگیر و بیست و دو مضمون سازمان دهنده در سطح مناسب ارزیابی می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

نقش دولت در حاکمیت و سیاست کشاورزی توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود جلب کرده است. در روابط آنها، دولت و کشاورزی بیشتر به عنوان دو بازیگر مستقل و مجزا دیده می‌شوند. اولی شریک فعال، دومی شریک خواستار. اما به نظر، این رابطه برعکس، یک تعامل پویا و چند لایه بین دولت و جامعه مدنی کشاورزی است که در طول زمان تکامل یافته است. بر این اساس حکمرانی خوب در کشاورزی، به عنوان سیستم پیچیده‌ای از

تصمیم‌های دولت، قواعد، و مکانیسم‌هایی است که بر رفتار، فعالیت‌ها و روابط عوامل کشاورزی حاکم است. بر این دستیابی به اهداف کشاورزی و همچنین تامین امنیت غذایی به عنوان هدف اصلی صنعت کشاورزی نیازمند استفاده از ساختارهای حکمرانی خوب که مدیران مناسب‌ترین شیوه‌ها را برای دستیابی به اهداف انتخاب کنند.

نتایج پژوهش نشان داد که حکمرانی خوب مبتنی بر سیاست‌گذاری باز در پنج مضمون؛ مسئولیت‌پذیری (مدیریت نظام بهره‌برداری از منابع، کارآمدی دولت، مدیریت و رهبری، تعریف نقش سازمان، بهره‌وری کشاورزی، ارزیابی عملکرد)، شفافیت (شفافیت در قوانین، شفافیت در آمار، شفافیت در اهداف، شفافیت در عملکرد)، قانون‌گرایی (آمایش و تعریف الگوی گشت، عقلانیت در سیاست‌گذاری، توانمندسازی جامعه کشاورزی، هم‌راستایی سیاست‌ها با قوانین بالادستی)، مشارکت (تعاون در کشاورزی، ضمانت‌های بیمه‌ای، شبکه‌سازی ذینفعان) مدرنیزسون کشاورزی (حمایت‌های مالی، مدرن‌سازی تولید محصولات کشاورزی، مدرن‌سازی بازار کشاورزی، بسترهای صادراتی، هدایت زنجیره تولید) دسته‌بندی می‌شوند و بر اساس آنها پیشنهادهای زیر ارائه می‌شوند؛

اصل مسئولیت‌پذیری در حکمرانی خوب، به عنوان یکی از عوامل توسعه اقتصادی در بخش کشاورزی است که نیازمند توجه به مدیریت نظام بهره‌برداری از منابع، کارآمدی دولت، مدیریت و رهبری، تعریف نقش سازمان، بهره‌وری کشاورزی و ارزیابی عملکرد است، بر این اساس پیشنهاد می‌شود؛

- بهره‌برداری از عرصه‌های منابع طبیعی با تاکید بر حفظ و احیاء و توسعه منابع طبیعی آموزش داده شده انجام شود و الگوهای کشت مناسب در تامین منابع پایه متناسب با ویژگی‌های سرزمینی مورد استفاده قرار گیرد.

- با توجه به اینکه دولت یکی از بخش‌های حکمرانی خوب است باید دولت اطمینان داشته باشد که پروژه‌های تعریف شده در بستر سیاسی و اقتصادی اجرا شده و نسبت به عملکرد خود با تعریف نقش ذینفعان پاسخگو باشد.

- نظر به اهمیت امنیت غذایی در جامعه، باید نقش هر یک از دستگاه‌های متولی را تعریف کرده و نسبت به صلاحیت سازمان‌های ذی‌ربط توجه و دقت کافی شود و به طور مستمر عملکرد آنها با نظارت بر روندها و تصمیم‌گیری‌های داده محور مورد ارزیابی قرار گیرد.

- استفاده از تجهیزات و علم به روز، نیازمند نیروی کار متخصص و ماهر است که ضمن ایجاد اشتغال در زمینه تولید محصولات کشاورزی موجب بهبود حکمرانی صنایع کشاورزی باشد. همچنین استفاده از نیروهای آموزش دیده در استان‌ها به عنوان مدیران در راه توسعه و

حمایت و بهره‌برداری از منابع طبیعی بر حکمرانی کشاورزی کمک می‌کند شفافیت عامل مهمی در حکمرانی خوب است که می‌تواند بر پاسخگویی مدیران و کارگزاران موثر باشد، نقش ابزاری شفافیت در نیل به توسعه، کاهش فساد و بهبود حکمرانی قانون و کارکرد سیستم است، بر این اساس پیشنهاد می‌شود؛

- انجام مطالعات راهبردی به منظور یکپارچه‌سازی سیاست‌های صنعتی، تجاری و فناوری کشور، در حوزه‌های کشاورزی و صنایع غذایی.

- اثرگذاری عملی بر ساختارها، فرایندها، برنامه‌ها و قوانین مرتبط با امنیت غذایی کشور در حوزه علم، فناوری و نوآوری تحلیل، درک و پاسخ مؤثر و فعالانه به فرصت‌ها و مسائل پیشرفت کشاورزی.

- سرمایه‌گذاری عمدتاً در محیط‌های شفاف صورت می‌گیرد و در محیط‌های شفاف ناکارآمدی‌ها مشخص می‌شود و همچنین شفافیت بر تخصیص بهینه بودجه از طریق تصویب قوانین مربوط به افشای اطلاعات انجام می‌شود.

قانون‌گرایی از مهم‌ترین اصول مطرح در قوانین حاکم بر جامعه است. بر این اساس به منظور حکمرانی خوب در جهت قانون‌گرایی پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود؛

- افزایش سهم بخش خصوصی در برداشت‌های سالیانه همراه با افزایش کنترل و نظارت توسط کادر فنی و مجرب در زمینه منابع آبی، خاکی و مرتع‌داری.

- تسهیل‌گری دولت در شناخت و تقویت راهکارهای تجاری‌سازی ایده‌ها و اختراعات در حوزه‌های مختلف با تدوین قوانین و مقررات حمایت‌گرانه، همچنین جهت‌دهی، راهبری و مدیریت مرتبط با توسعه فناوری و نوآوری بر پایه تدوین نظام نیازمندی‌ها و مسائل امنیت غذایی کشور.

- حکمرانی خوب نیازمند تدوین سیاست‌های یکپارچه و جامع هست که در یک بسته جامع دیده شود که همراستا با احکام بالادستی و برنامه‌های توسعه کشور اقدام شود.

شاخص مشارکت با تولید کنندگان و شرکت‌های تعاونی در عرصه اجرا و اتخاذ تصمیمات در حکمرانی از اهمیت زیادی برخوردار است، مشارکت باید بتواند تاثیرگذاری و ارائه پیشنهادها در قوانین و مقررات و همچنین سیاست‌گذاری و اقدامات اجرایی را متاثر کند.

- مشارکت گروهی نشان می‌دهد که معرفی مشارکت مدنی در فرایند سیاست‌گذاری و حکمرانی کشاورزی بر بهبود عملکرد کمک کند. این مشارکت می‌تواند به شکل مستقیم کشاورزان در تدوین سیاست انجام شود یا با معرفی خط مشی‌های کشاورزی در سطح ملی به سمت توسعه کشاورزی هدایت شود.

- تعاونی‌های تولید روستایی و گروه‌های کشاورزی بسیار مهم هستند، آنها قدرت چانه زنی را بالا برده و هزینه حمل و نقل و بازاریابی و تولید را کاهش می‌دهند. تعاونی‌ها یک اهرم مناسب برای توسعه اقتصادی است که می‌تواند در بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی و کاهش هزینه‌های دولت موثر باشد.
- بخش کشاورزی به دلیل اهمیت آن در امنیت غذایی نیازمند حمایت مستمر دولت است که باید صندوق‌های ملی و استانی حمایت از بخش‌های کشاورزی توسعه یابد.
- فن‌آوری کشاورزی بومی در جهت سازگاری با محیط زیست تکامل یافته و فن‌آوری موجب کاهش هزینه‌های تولید و توزیع محصولات کشاورزی می‌شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود؛
- زمینه‌سازی به منظور تحول ساختاری بخش کشاورزی کشور در حرکت به سمت کشاورزی مدرن با مطالعات راهبردی و سیاست‌گذاری‌های تقویت‌کننده صنایع دانش‌بنیان حوزه کشاورزی کشور.
- توسعه کشاورزی نیازمند خدمات مالی است که به صوت وام‌های کوتاه‌مدت برای تولید، وام‌های میان مدت برای تجهیزات و وام‌های بلندمدت برای خرید زمین و ساخت انجام شود.
- راهبرد سرمایه‌گذاری می‌تواند بیشترین تاثیر را بر تولید محصولات کشاورزی در برنامه‌های توسعه داشته باشد. با افزایش سرمایه‌گذار در بخش کشاورزی می‌توان به استفاده از فن‌آوری و تجهیزات روز دنیا امیدوار بود.
- با توجه به اهمیت مناطق روستایی در امنیت غذایی به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود پژوهشی با عنوان ادغام استراتژی احیای روستایی و حکمرانی کشاورزی مدرن انجام دهند. یکی از خصوصیات پژوهش‌های کیفی، انعطاف‌پذیر بودن آنها است و معمولاً ذهنیات خود پژوهشگر نیز در پژوهش نقش دارد. این امر ممکن است در بخش کیفی این پژوهش نیز مؤثر باشد.

منابع

- آزایی، وحید؛ فاسمی، ابوالفضل و معینی فر، یاسر. (۱۳۹۶). توصیه‌های سیاستی موانع تحقق پذیری حکمرانی خوب در اداره ی امور عمومی (مطالعه موردی: فرمانداری و شهرداری شهرستان مینودشت). *مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی (مطالعات راهبردی جهانی شدن)*، ۷(۲۵)، ۱۱۳-۱۳۳.
- تسلیمی، محمدحسین؛ ثنایی، مهدی و عبدالحسین زاده، محمد. (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت‌بندی چالش‌های تحقق سیاست‌گذاری داده حکومتی باز در ایران: کاربست روش تحلیل سلسله مراتبی و تاپسیس فازی. *سیاست‌گذاری عمومی*، ۳(۲)، ۵۷-۸۹.

حاجی میرزا، حسین و شاکری بستان آباد، رضا. (۱۳۹۹). بررسی مقدار اثرپذیری رشد بخش کشاورزی از کیفیت حکمرانی خوب. *تحقیقات اقتصاد کشاورزی*، ۱۲(۴)، ۱۴۵-۱۷۰.

خاکسار آستانه، حمیده و کرباسی، علیرضا. (۱۳۸۴). محاسبه نرخ نهایی بازده سرمایه-گذاری در تحقیقات کشاورزی ایران. *فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه*، ۵۰(۲)، ۱۲۵-۱۵۴.

دشمنگیر، لیلا؛ ترابی، فرشته؛ رواقی، حمید؛ اکبری ساری، علی و مصطفوی، حکیمه. (۱۳۹۴). چالش‌ها و راهکارهای رویارویی با خطاهای پزشکی و اتفاقات ناخواسته در ایران (یک مطالعه کیفی). *فصلنامه بیمارستان*، ۲۵(۲)، ۳۱-۴۰.

رونقی، مرضیه؛ کهنسال، محمدرضا، قربانی، محمد. (۱۳۹۹). تعیین عوامل حکمرانی در بخش کشاورزی ایران با استفاده از فازی نوع دوم. *تحقیقات اقتصاد کشاورزی*، ۱۲(۳)، ۲۵۳-۲۸۸.

زارعی، نسبه. (۱۴۰۲). حکمرانی بخش کشاورزی و تبعات آن بر امنیت غذایی. *امنیت اقتصادی*، ۱۱(۱)، ۴۱-۵۴.

شیخ پور، مهدیه و ناصر، مریم. (۱۴۰۲). طراحی شاخص اندازه‌گیری کیفیت مدیریت منابع طبیعی بر اساس رویکرد حکمرانی خوب در بخش دولتی. *مطالعات توسعه و مدیریت منابع*، ۱۱(۱)، ۴۹-۶۲.

صالحی، مطهره. (۱۴۰۲). بررسی و تبیین شاخص‌های تحقق حکمرانی خوب در راستای توسعه یافتگی. *جغرافیا و روابط انسانی*، ۱۶(۱)، ۳۱۸-۳۳۱.

عبدالحسین زاده، محمد؛ ثنایی، مهدی و ذوالفقارزاده، محمد مهدی. (۱۳۹۶). مفهوم شناسی سیاست‌گذاری داده باز حاکمیتی و تبیین مزایا و فواید آن در عرصه‌های مختلف سیاست‌گذاری، *فصلنامه مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی*، ۷(۲۲)، ۴۵-۷۶.

قهرمانی افشار، یاسر؛ شعبان‌نیا، مهدی و علی دشتی، منصور. (۱۴۰۲). حکمرانی الکترونیک خوب و نظریه دولت باز: رویکرد حقوقی. *پژوهش‌های نوین حقوق اداری*، ۵(۱)، ۲۶۷-۲۹۶.

قلی پور، رحمت‌الله؛ حامدی، محسن و منصورزاده، سیدعلی. (۱۳۹۸). آرایه چارچوب سیاستگذاری باز در حوزه حمل و نقل. *پژوهشنامه حمل و نقل*، ۵۸(۱)، ۱۳۷-۱۵۰.

منصورزاده، سیدعلی؛ قلیپور، رحمت‌الله؛ و حامدی، محسن. (۱۳۹۶). ارائه چارچوب سیاست‌گذاری باز به منظور مدیریت بهبود اثرات سیاستگذاری بر جامعه. *دومین همایش بین‌المللی افق‌های نوین در مدیریت*، تهران.

Buse K, Mays N and Walt G. (2013). *Making health policy*. 1st Edition, McGraw-hill education: UK.

Chatterjee, R. (2023). How state governance can offer a new paradigm to energy transition in Indian agriculture?. *Energy Policy*, 185(6), 113965.

Hazra, K. N. (2023). Role of institute and good governance for economic development. *International Journal of Computer Applications & Information Technology*, 12(1), 37-42.

Jiang, X., Kennedy, K. and Zhong, J. (2022). When Opportunity Knocks: China's Open Door Policy and Declining Educational Attainment. *Labour Economics*, 81(4), 102312.

- Janssen, M., Charalabidis, Y. and Zuiderwijk, A. (2012). Benefits, adoption barriers and myths of open data and open government. *Information Systems Management*, 29(4), 258-268.
- Lencucha, R., Pal, N. E., Appau, A., Thow, A. M. and Drope, J. (2020). Government policy and agricultural production: a scoping review to inform research and policy on healthy agricultural commodities. *Globalization and Health*, 16(11), 1-31.
- Liu, Y., Ye, D., Liu, Sh., Wang, F., Zeng, H. and Tang, H. (2023). Whether the agricultural energy rebound offsets the governance effectiveness of the China's natural resource audit policy? *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 189(3), 10-21.
- Lee, s., Adelodun, B., Ahmad, J. M. and Choi, K. S. (2022). Multi-Level prioritization analysis of water governance components to improve agricultural water-saving policy: a case study from korea. *Sustainability*, 14(6), 32-48.
- Mensah, K. (2023). Challenges and Opportunities of Implementing Open Access Policies. *Journal of Information and Knowledge Management*, 3(1), 40-52.
- Planas, J., Schuurman, A. and Segers, Y. (2022). *The formation of agricultural governance: the interplay between state and civil society in European agriculture, 1870-1940*. Sociedad de Estudios de Historia Agraria - Documentos de Trabajo.
- Salifu, M., Peprah, J. A., Sebu, J. and Cantah, W. G. (2023). Openness policies and financial development in Ghana: An ARDL approach. *Hiliyon*, 10(13), 25074e.
- Tong, X., Ding, W., Huang, Zh. And Gu, Y. (2023). Governance mechanism of quality and safety of imported agricultural products in China based on grounded theory. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1), 1-18.
- Ubaldi, B. (2013). *Open Government Data: Towards Empirical Analysis of Open Government Data Initiatives*, 21-OECD Working Papers on Public Governance, 22, OECD Publishing.
- World Bank. (2016). *Open Government Data Toolkit*. From: opendatatoolkit.worldbank.org.
- Zuiderwijk, A.M.G., Helbig, N., Gil-García, J.R. and Janssen, M.F.W.H.A . (2016). *Special Issue on Innovation through Open Data: A Review of the State-of-the-Art and an Emerging Research Agenda: Guest Editors' Introduction*, (Article.) University of Talca, Faculty of Engineering.